

Naturvärdesinventering, Fagersjö

Fagersjö 4:1, Fagersjö 4:2 och Höjdkurvan 5

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställare: Göran Särnholm Fastighetsutveckling AB
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 2018-05-17
Uppdrags- och kvalitetsansvarig: Aina Pihlgren
Kvalitetskontroll av rapport: Kristina Ask 2018-05-16
Foton: Om inget annat anges: Aina Pihlgren
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 7229
Bilder på framsidan från Fagersjö

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund och syfte	5
Metodik	5
Förstudie	5
Naturvärdesinventering SIS	6
Analys av ekologiska spridningssamband	6
Osäkerhet i bedömningen	6
Allmän beskrivning av området	7
Naturvårdsstatus och kommunala planer	7
Tidigare bedömningar/inventeringar	7
Naturvärden	8
Områden med naturvärden	8
Område 1 Trädklädd tomtmark	8
Område 2 Öppen tomtmark	10
Naturvårdsarter	12
Skyddade arter	12
Övriga intressanta naturvårdsarter	14
Skyddsvärda träd	14
Omgivande natur	15
Diskussion	16
Referenser	17

Sammanfattning

Ekologigruppen har genomfört en naturvärdesinventering (NVI) i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2014), nivå medel.

En kartering av skyddsvärda träd i enlighet med Ekologigruppens metodik har gjorts inom fastigheterna Fagersjö 4:1, Fagersjö 4:2 och Höjdkurvan 5.

Det inventerade området kan delas in i två delområden. Delområde 1 med Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 och delområde 2 med Lågt naturvärde.

I delområdet med Påtagligt naturvärde förekommer tre skyddsvärda träd, en jätteek och två gamla, grova tallar.

Inledning

Bakgrund och syfte

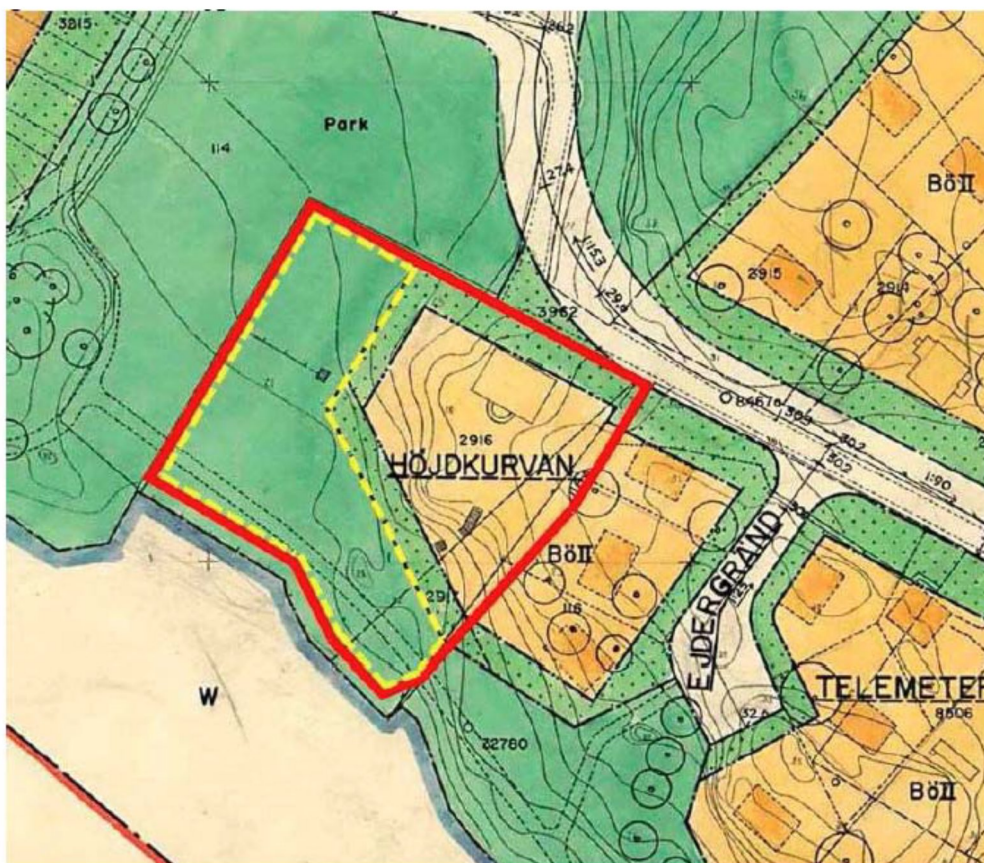
Ekologigruppen har på uppdrag av Göran Särnholm Fastighetsutveckling AB, genomfört en naturvärdesinventering (NVI) i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2014), nivå medel vid fastigheterna Fagersjö 4:1, Fagersjö 4:2 och Höjdkurvan 5. Som tillägg till naturvärdesinventeringen har även naturvärden av klassen ”visst naturvärde – klass 4” inventerats.

En kartering av skyddsvärda träd i enlighet med Ekologigruppens metodik (Ekologigruppen 2017) har gjorts inom planområdet.

Inventeringsområdets läge och avgränsning framgår av figur 1.

Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden.

Ansvarig för denna rapport har varit Aina Pihlgren och Kristina Ask har kvalitetsgranskat. I arbetet har också Erik Zachariassen (GIS-arbete) medverkat. Uppdraget har genomförts under maj 2018.

Utsnitt ur gällande plankarta (detaljplan Stadsplan för Fagersjö, radshusdelen PL 5620, 1963-11-25). Sökandes tomt inom röd markering. Parkmark inom gult streckat område. Resterande mark inom tomt utgörs av kvartersmark.

Figur 1. Inventeringsområdets läge och avgränsning.

Metodik

Förstudie

Befintlig kunskap om områdets biologiska värden har eftersökts i följande databaser:

- Artportalen (2018-05-09)

Kunskap om områdets natur har också hämtats från Ekologigruppens rapport ”Fagersjö 4:1, Fagersjö 4:2, Höjdkurvan 5 PM: Planförslagets förhållande till ekologiska värden och till strandskyddet”.

Fullständiga webbadresser eller litteraturhänvisning finns i rapportens källförteckning.

Naturvärdesinventering SIS

Centralt i metodik enligt SIS är bedömning av biotop- och artvärde (se faktaruta) som tillsammans ger naturvärdet på naturvärdesobjektet. Vid inventering av biotopvärden kartläggs förekomst av ekologiskt värdefulla biotoper och strukturer, som till exempel förekomst av opåverkade våtmarker, gamla träd, gammal skog, död ved och hålträd mm.

För att kartlägga artvärdet inventeras förekomst av rödlistade arter och andra naturvårdsarter. Särskild fokus lades på artgrupperna kärlväxter, lavar, mossor, vedsvampar, samt kläckhål efter vedlevande skalbaggar, som är särskilt viktiga i de naturtyper som förekommer i området.

Utifrån inventeringsresultatet avgränsas delområden med naturvärden. En mer detaljerad beskrivning av metod framgår av bilaga 2. I denna bilaga framgår också de justeringar som gjorts av SIS bedömningsgrunder för exempelvis vanlig förekommande hotade arter som exempelvis ask och kungsfågel.

Fältbesök genomfördes 8 maj 2018.

Analys av ekologiska spridningssamband

Någon analys av ekologiska spridningssamband har inte gjorts.

Osäkerhet i bedömningen

Bedömningen anses säker.

Bedömning av art- och biotopvärde

Bedömningsgrunden för biotopvärde omfattar två underliggande aspekter; biotopkvalitet samt sällsynthet. I aspekten sällsynthet vägs även eventuella hot mot biotopen in.

I bedömningsgrunden för artvärde ingår fyra aspekter förekomst av naturvårdsarter (se nedan), rödlistade arter, hotade arter och artrikedom.

Biotop- och artvärdet bedöms var för sig på en fyrgradig skala för biotopvärde (obetydligt, visst, påtagligt och högt).

Allmän beskrivning av området

Naturvårdsstatus och kommunala planer

Planområdet ligger inom ett ekologiskt särskilt betydelsefullt område, ESBO. Planområdet ligger inom ett betydelsefullt ekologiskt samband för eklevande arter och inom ett ekologiskt samband för groddjur (Miljöförvaltningen 2007).

Tidigare bedömningar/inventeringar

Området har tidigare beskrivits i en rapport från Ekologigruppen 2017, ” Fagersjö 4:1, Fagersjö 4:2, Höjdkurvan 5 PM: Planförslagets förhållande till ekologiska värden och till strandskyddet”

Naturvärden

Naturvärdesklasser

Följande naturvärdesklasser finns (SIS standard SS 199000:2014):

Högsta naturvärde, naturvärdesklass 1. Störst positiv betydelse för biologisk mångfald

Högt naturvärde, naturvärdesklass 2. Stor positiv betydelse för biologisk mångfald.

Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3. Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Visst naturvärde, naturvärdesklass 4. Viss positiv betydelse för biologisk

Området har inventerats och klassats enligt SIS-standard för naturvärdesinventering (NVI, metodbeskrivning bilaga 2). Områdets naturvärden redovisas i karta, figur 2.

Ett delområde med Påtagligt naturvärde och ett delområde med Lågt naturvärde finns inom det inventerade området.

Figur 2. Karta över naturvärdesobjekt och skyddsvärda träd inom inventeringsområdet.

Områden med naturvärden

Område 1 Trädklädd tomtmark

Beskrivning av områdets natur

Området utgörs av en sydsluttning som är glest bevuxen med solbelysta ekar och tallar. Någon enstaka björk och lönn förekommer också. Fältskiktet består delvis av naturligt förekommande arter som gökärt, stor blålocka och ängsfryle och delvis av planterade växter som rododendron. En jätteek, cirka 1 meter i diameter, står i området och på eken växer den rödlistade arten ekticka med fyra fruktkroppar. Eken har två bohål. Två gamla, grova och solbelysta tallar, cirka 70 respektive 80 cm i diameter, växer i sluttningen ner mot vattnet.

Naturvärdesklass

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

Naturtypsgrupp

Park och Trädgård

Naturtypsnamn

Tomtmark

Bedömningsgrunder SIS

Området bedöms ha ett visst artvärde och visst biotopvärde.

Bedömningsgrunder för art

Naturvårdsarter: Enstaka naturvårdsarter förekommer. Åtminstone en naturvårdsart är god indikator på naturvärde eller har en livskraftig förekomst.

Rödlistade arter: Enstaka rödlistade arter förekommer.

Artrikedom: Området är inte påtagligt artrikare än det omgivande landskapet eller andra områden av samma biotop i regionen eller i Sverige.

Bedömningsgrunder för biotop

Biotopkvalitet: Enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald finns närvarande, men många av de biotopkvaliteter som kan förväntas i biotopen saknas eller förekommer inte i tillräcklig kvalitet eller mängd.

Sällsynthet och hot: Biotopen är allmänt förekommande.

Rödlistade arter

Ekticka - *Phellinus robustus* (NT)

Övriga naturvårdsarter

Gökärt - *Lathyrus linifolius* (typisk art, ängs- och betesmarksindikator, brynindikatorart)

Stor blålocka - *Campanula persicifolia* (typisk art, ängs- och betesmarksindikator)

Ängsfryle - *Luzula multiflora* (typisk art, ängs- och betesmarksindikator)

Område 2 Öppen tomtmark

Beskrivning av områdets natur

Området utgörs av tomtmark som till största delen är täckt av artfattig gräsmatta. I den nordvästra delen finns ett trädgårdsland och några äppelträd. Trädgårdsväxter som påskliljor, pärlhyacinter, rabarber och hallon finns planterade på tomten. Några naturligt förekommande växter är al, vitsippa och gullviva.

Området omges av en thujahäck i nord och väster. I söder finns ett staket och en häck, planterad 2007, som avgränsning mot en allmän strandpromenad. En pool och en äldre pergola finns på tomten.

I området finns inga förutsättningar för groddjur. Det förekommer inga fortplantningsmiljöer, t.ex. dammar eller tillfälliga vattensamling, eller övervintringsplatser för groddjur i området.

I området finns inga potentiella boplatser för fladdermöss.

Området saknar biotopkvaliteter som till exempel gamla träd, död ved och småvatten.

Naturvärdesklass

Lågt naturvärde

Naturtypsgrupp

Park och Trädgård

Naturtypsnamn

Tomtmark

Bedömningsgrunder SIS

Området bedöms ha ett obetydligt artvärde och obetydligt biotopvärde.

Bedömningsgrunder för art

Naturvårdsarter: Inga eller obetydliga förekomster av naturvårdsarter.

Rödlistade arter: Inga eller obetydliga förekomster av rödlistade arter.

Artrikedom: Området är inte påtagligt artrikare än det omgivande landskapet eller andra områden av samma biotop i regionen eller i Sverige.

Bedömningsgrunder för biotop

Biotopkvalitet: Biotopkvaliteter saknas eller är av negativ betydelse för biologisk mångfald.

Sällsynthet och hot: Biotopen är allmänt förekommande.

Rödlistade arter

Inga rödlistade arter finns i området.

Övriga naturvårdsarter

Gullviva - *Primula veris* (typisk art, ängs- och betesmarksindikator, skyddad art)

Naturvårdsarter

I området har 5 naturvårdsarter (se faktaruta) påträffats i samband med naturvärdesinventeringen. En majoritet av de påträffade naturvårdsarterna är knutna till öppna miljöer. Samtliga förekomster finns listade i tabell 1 och 2.

Naturvårdsart

En naturvårdsart är en art med specifika krav på sin miljö, men som ändå är någorlunda allmänt förekommande. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns särskilda naturvärden i ett område och att det finns möjligheter till förekomster av rödlistade arter.

Naturvårdsarter är utpekade i olika inventeringar och sammanhang. Bland dessa kan nämnas *rödlistade arter*, *typiska arter* (arter som indikerar gynnsam bevarandestatus i naturtyper listade i habitatdirektivet), *skogliga signalarter* (utpekade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringsmetodik), *Ångs- och betesmarksarter* (utpekade i Jordbruksverkets Ångs- och betesmarksmetodik), samt Ekologigruppens *egna indikatorarter*. Naturvårdsarter innefattar även enligt Artskyddsförordningen *skyddade arter*.

Naturvårdsarterna delas av Ekologigruppen in i olika indikatorartskategorier med klasserna mycket högt, högt, viss och ringa. Arter med mycket högt indikatorvärde är antingen ovanliga rödlistade eller hotade arter, eller arter som i sig gör att området är skyddsvärt. Ringa indikatorvärde används för arter som är naturvårdsarter pga rödlistning men som är så vanliga att de inte indikerar särskilt artrika förhållanden.

Skyddade arter

I området förekommer en art, gullviva, som är skyddad i Artskyddsförordningens § 9.

Skyddad art

En skyddad art är fridlyst med hjälp av lagstiftning och innebär oftast att man inte får plocka, fånga, döda eller på annat sätt samla in eller skada exemplar av arten. I många fall får man inte heller ta bort eller skada artens frön, ägg, rom eller bon.

För arter listade i § 4 artskyddsförordningen så är det också förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser

Arter listade i § 4 i Artskyddsförordningen

Inga arter listade enligt § 4 förekommer i området.

Arter med beteckningen N och B är skyddsvärda ur ett europiskt perspektiv och upptagna i bilaga IV i EU:s Art och Habitatdirektiv (N), eller i Fågeldirektivet bilaga 1 (B, se faktaruta). Förutom att arterna är fridlysta så är det också förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser, samt att avsiktligt störa, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder.

Alla vilda fågelarter är skyddade i svensk lag enligt Artskyddsförordningen § 4, men arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend prioriteras i skyddsarbetet och vid tillämpningen av förordningen (Naturvårdsverket 2009).

Tabell 1. Skyddade arter med påvisad och sannolik förekomst i utredningsområdet.

Svenskt namn	Skydd	Förekomst	Indikatorvärde	Källa
Gullviva	9 § Artskyddsförordningen	Område 2	Ringa	Ekologigruppen 2018

6 § Förbud gällande grod- och kräldjur

Inga arter listade enligt § 6 förekommer i området.

§ 8 Förbud gällande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger

Enligt § 8 artskyddsförordningen är det i fråga om de vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till förordningen förbjudet att plocka, gräva

upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, samt att ta bort eller skada frön eller andra delar. Med att skada arten bör även avses åtgärder som på ett indirekt sätt skadar arten genom att till exempel de hydrologiska förhållandena på artens växtplats förändras.

Inga arter listade enligt § 8 förekommer i området.

§ 9 Förbud gällande uppgrävning av kärlväxter

En art, **gullviva**, har flera förekomster i området är skyddad enligt § 9 i artskyddsförordningen.

Enlig förordningen är det förbjudet att gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Bedömningen är att dispensansökan inte är nödvändig för gullviva, då arten är mycket vanlig i regionen och de regionala och lokala populationerna inte bedöms påverkas av exploateringen.

Rödlistade arter

En rödlistad art, ekticka, noterades från området vid denna inventering (tabell 2). Ekticka tillhör hotkategorin nära hotade arter (NT).

Rödlistan - Rödlistkategorier

Rödlistan för Sverige utarbetas av ArtDatabanken. Rödlistan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sju kategorier:

(RE) försvunnen, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (LC) livskraftig, (DD) kunskapsbrist.

Ekticka, *Phellinus robustus* (nära hotad NT), är en vedsvamp knuten till gamla levande ekar och en kontinuitet av detta substrat. Arten är en parasit på stammar och grenar av oftast gamla ekar. Fruktkropparna är mycket långlivade. Ekticka förekommer i södra och mellersta Sverige och är inte direkt ovanlig i Stockholmstrakten.

Tabell 2. Rödlistade arter med förekomst inom området.

Rödlistkategorier (R.K.): NT - Nära hotad, VU - Sårbar, Strakt hotad - EN, CR - Akut hotad

Svenskt namn	Artgrupp	Förekomst	Indikatorvärde	R.K.	Källa
Ekticka	Storsvampar	Område 1	Högt	NT	Ekologigruppen 2018

Övriga intressanta naturvårdsarter

Gökärt, stor blåkllocka och ängsfryle förekommer sparsamt inom delområde 2. Arterna indikerar öppna ängs- och betesmarker.

Tabell 3. Naturvårdsarter påträffade i undersökningsområdet.

Svenskt namn	Artgrupp	Förekomst	Indikatorvärde	Källa
Gökärt	Kärlväxter	Objekt 1	Visst	Ekologigruppen
Stor blåkllocka	Kärlväxter	Objekt 1	Visst	Ekologigruppen
Ängsfryle	Kärlväxter	Objekt 1	Visst	Ekologigruppen

Skyddsvärda träd

Inom planområdet förekommer två tallar och en ek som faller under definitionen för skyddsvärda träd, dessa förekommer inom delområde 2. Eken är cirka 1 meter i diameter och har en förekomst av den rödlistade arten ekticka och klassas därför som Särskilt skyddsvärda träd - klass 1. Tallarna är cirka 70 respektive 80 cm i diameter och bedöms som gamla (över 150 år) och klassas därför som skyddsvärda träd- klass 2.

Skyddsvärda träd

Med särskilt skyddsvärda träd avses följande (Naturvårdsverket 2004)

- Jätteträd; träd $\geq$ 1 meter i diameter.
- Mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd $\geq$ 0,4 meter på det smalaste stället upp till brösthöjd med utvecklad hålighet i stam (eller gren)

Omgivande natur

Väster om planområdet så växer ett bestånd med alar närmast vattnet. Ovanför albeståndet växer flera ekar, några tallar och björkar. Tre av ekarna är grova hålekar med mulm och erticka växer på två av dem. I fältskiktet förekommer blåsippa.

Öster om planområdet finns ett område med ek och tall samt några alar och björkar. På en av ekarna växer erticka och den har även bohål.

Söder om planområdet finns en smal strandremsa med sparsam vegetation, mestadels vass.

Diskussion

En bedömning av planförslagets förhållande till omgivande ekologiska värden har genomförts 2017 av Ekologigruppen. Att genomföra en fördjupad spridningsanalys i GIS, med till exempel Matrix Green, bedöms inte som nödvändigt då planområdet är litet och en simulering med tre nya villor sannolikt inte ger något utslag i analysen.

När det gäller spridning av ekticka, så bedöms den inte påverkas av att ytterligare tre hus byggs på platsen eftersom artens sporer sprids med vinden.

Sammantaget bedöms inte den planerade bebyggelsen påverka närliggande naturvärden på ett negativt sätt.

Referenser

Tryckta källor

Ekologigruppen: Metodik för inventering av skyddsvärda träd

Ekologigruppen 2017. Fagersjö 4:1, Fagersjö 4:2, Höjdkurvan 5 PM: Planförslagets förhållande till ekologiska värden och till strandskyddet

Gärdenfors. Ed. 2015. Rödlistade arter i Sverige.

Naturvårdsverket 2008. Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Naturvårdsverket 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Rapport / Naturvårdsverket 5411.

Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser.

Naturvårdsverket. 2016. [Samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd](#)

Norén, M., Nitare, J., Larsson, A., Hultgren, B. & Bergengren, I. 2002. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Skogsstyrelsen. 2000. Signalarter: indikatorer på skyddsvärd skog.

Digitala källor

ArtDatabanken Artfakta för de påträffade arterna. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. Sökning med polygon inom och strax utanför området, alla artgrupper.